

Nr 46.

Ankom till riksdagens kansli den 14 maj 1940 kl. 10 f. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående fisket i västra Blekinge.

(2:a avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 63, av herrar *Holmgren* och *Hällgren* har hemställts, att riksdagen ville besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om en allsidig utredning av förhållandena rörande fisket i västra Blekinge samt om de förslag, vartill utredningen kan komma att föranleda.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för motionen, får utskottet hänvisa till denna.

Över motionen har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat yttranden från domänstyrelsen och lantbruksstyrelsen, varjämte vissa fiskare i Mörrum och Elleholm till utskottet inkommit med en skrift i ärendet.

Fisket i den s. k. Pukaviksfjorden eller Mörrumsbukten utanför Mörrumsåns utlopp i Östersjön i västra Blekinge har tidigare varit föremål för behandling inom riksdagen. Sedan gammalt har här funnits ett för fritt laxfiske fridlyst område, som ursprungligen från ena stranden av fjorden sträckte sig 1 $\frac{1}{2}$ mil ut till Listers huvud och å den andra $\frac{9}{16}$ mil till Sternö udde.

Med föranledande av en vid 1916 års riksdag inom andra kammaren av herr Ingvarson därom väckt motion, nr 109, anhöll riksdagen i skrivelse den 31 maj 1916, nr 176, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa en allsidig utredning av frågan om laxfiskets fullständiga frigivande i Mörrumsbukten eller fredningslinjens inflyttande närmare Mörrumsåns utlopp i bukten samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Kungl. Maj:t anbefallde kammarkollegiet att verkställa den begärda utredningen. Inom nämnda ämbetsverk verkställdes utredningen av kammarrådet A. W. Dufwa. Sedan utredningen fullbordats, överlämnades densamma av kollegiet till Kungl. Maj:t med skrivelse den 28 februari 1925. I skrivelsen hemställdes, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att fredningslinjen för laxfisket i Mörrumsbukten finge inflyttas till sträckningen Sternö udde—Lörby kladd. I utredningen framhölls, att det av flera skäl icke torde vara tillrådligt att helt slopa fredningslinjen, samt att en sådan åtgärd icke heller syntes behöfelig. Man borde därför stanna vid att inflytta fred-

ningslinjen närmare åns utlopp till den förordade sträckningen, med vilken Listerlandets fiskeriförening förklarat sig fullt tillfredsställd.

I yttranden över utredningen tillstyrkte lantbruksstyrelsen och länsstyrelsen i Blekinge län fredningslinjens inflyttning på föreslaget sätt. Kyrkhults kommun hemställde om fredningslinjens indragning och fiskets frigivande i Mörrumsbukten under det att Elleholms och Mörrums kommuner, enskilda laxfiskeägare i Mörrumsån och i havet vid åns utlopp, vilka beretts tillfälle att avgiva yttrande i ärendet, samt domänstyrelsen avstyrkte fredningslinjens inflyttning. Domänstyrelsen framhöll i sitt yttrande, att styrelsen ansåg sig böra avstyrka en inskränkning av det fridlysta området, då såväl kronolaxfisket, till förmån för vilket fridlysning skett, som de enskilda fiskena, vilka sedan urminnes tider faktiskt rönt inflytande av fridlysningen, skulle röna menlig inverkan av inskränkningen. Härtill komme en omständighet, som icke vore minst betydande, nämligen att, om, såsom länsstyrelsen föreslagit, de enskildas skattlagda fisken skulle av kronan inlösas för de dem vid senaste fastighetstaxeringen åsatta värdena uppgående till tillhopa 355,500 kronor, det med avseende å den försämring av laxfisket i ån, som utan tvivel måste bliva en följd av fritt fiskande i bukten, torde finnas ringa utsikt att kronan skulle framdeles kunna förränta lösesumman.

I proposition, nr 186, till 1926 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen, att dels, såvitt rörde kronans rätt, medgiva, att den för laxfisket i Mörrumsbukten fastställda fredningslinjen finge inflyttas till sträckningen Sternö udde—Lörby kladd, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i samband med inflyttningen träffa uppgörelse med ägarna till de enskilda laxfiskena i Mörrumsån om inlösen av fiskena mot en ersättning, icke överstigande nuvarande taxeringsvärden, dels ock medgiva, att för sagda inlösen erforderliga medel finge utgå av statens domäners fond. Propositionen bifölls av riksdagen (r. skr. nr 181).

Den 11 juni 1926 anbefallde Kungl. Maj:t domänstyrelsen, att dels föranstalta om utredning och undersökning ej mindre rörande dåvarande värdet av enskilda särskilt taxerade laxfisken i Mörrumsån, än även angående förekomsten av enskilda laxfiskerättigheter i ån, vilka icke särskilt taxerats samt värdet av eventuellt förekommande sådana rättigheter, dels ock till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till inlösen av sagda laxfisken och laxfiskerättigheter i enlighet med de grunder, som angivits i riksdagens nämnda skrivelse.

Tillämpningen av de av 1926 års riksdag antagna inlösningsbestämmelserna visade sig möta vissa svårigheter. I en till 1929 års riksdag avlåten proposition, nr 165, föreslog därför Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att Kungl. Maj:t, i anslutning till en inflyttning på föreslaget sätt av den med avseende å laxfisket i Mörrumsån fastställda fredningslinjen, finge träffa avtal om inlösen för kronans räkning av enskilda tillhöriga laxfisken i nämnda å och vid dess utlopp enligt vissa andra grunder, därvid erforderliga medel skulle utgå av statens domäners fond. Även denna proposition blev av riksdagen bifallen (r. skr. nr 86).

Den 14 februari 1930 förordnade Kungl. Maj:t, att fredningslinjen i Mörrumsbukten skulle från och med den 1 mars 1930 inflyttas till sträckningen Sternö udde—Lörby kladd.

De av 1926 och 1929 års riksdagar lämnade bemyndigandena avsågo rätt för Kungl. Maj:t att anlita domänfondens medel för *förvärvandet med äganderätt* av vissa laxfisker i Mörrumsån. Däremot var det ej tal om inlösen jämväl av de arrenderätter, som upplåtits till samma fisken. I en till 1934 års riksdag avlåten proposition, nr 140, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att Kungl. Maj:t skulle äga träffa avtal om inlösen för kronans räkning av arrenderätter till av kronan med äganderätt förvärvade laxfisker i Mörrumsån och vid dess utlopp, därvid erforderliga medel skulle utgå av statens domäners fond. Propositionen bifölls av riksdagen (r. skr. nr 98).

I enlighet med statsmakternas nämnda beslut har kronan förvärvat enskilda tillhöriga laxfisker i Mörrumsån på Elleholms redd och i Saltsjön, för ett sammanlagt värde av 374,376 kronor 63 öre samt inlöst arrenderätter till sådana fisken för tillhoppa 4,065 kronor 62 öre.

I förevarande sammanhang torde jämväl böra framhållas, att länsstyrelsen i Blekinge län med stöd av 9 § Kungl. fiskeristadgan den 17 oktober 1900 utfärdat vissa bestämmelser till skydd för laxfisket i Mörrumsån med tillflöden samt fjärden utanför åns utlopp.

I sitt över motionen avgivna yttrande har *domänstyrelsen* avstyrkt bifall till densamma. I övrigt har domänstyrelsen anfört i huvudsak följande.

Innan laxfiskerna i Mörrumsån, på Elleholms redd och i Saltsjön förvärvades av kronan, ägde kronan laxfisket nr 25 i Mörrums socken. Detta var utarrenderat för tiden 1924 ¹⁴/₃ 1930 mot ett årligt arrende av 21,100 kronor, varjämte det ålåg arrendatorn att årligen erlägga ett belopp av 2,000 kronor att användas till bestridande av kostnader *dels* för avlöning av tillsyningsmän vid fisket, *dels* för laxodling och *dels* för skötsel och underhåll av fyrapparaten vid Lörby kladd, ävensom att ansvara för alla fisket åvilande skatter och onera. För tiden efter den 14 mars 1930 utarrenderades detta laxfiske för tiden *dels* 1930 ¹⁴/₃ 1931 mot arrende av 5,400 kronor, *dels* 1931 ¹⁴/₃ 1932 mot arrende av 3,000 kronor och *dels* 1932 ¹⁴/₃ 1933 mot arrende av 1,000 kronor, varvid arrendatorn skulle erlägga berörda 2,000 kronor samt gälda skatterna. De inköpta laxfiskerna utarrenderades, på sätt framgår av denna tablå.

- I. Vissa laxfisker i Mörrums och Elleholms socknar.
1930 ¹⁴/₃ 1931 4,000 kronor. Arrendatorn betalade skatterna.
1931 ¹⁴/₃ 1932 4,000 kronor. Arrendatorn betalade skatterna.
- II. Laxfisker till fyra hemman i Mörrum samt ¹/₂ av laxfisket Mörrum nr 26 i Mörrums socken.
1931 ¹⁴/₃ 1932 300 kronor. Arrendatorn betalade skatterna.
Fiskerna under I och II här ovan.
1932 ¹⁴/₃ 1933 1,500 kronor. Arrendatorn betalade skatterna.
- III. Laxfisker till två hemman i Elleholm.
1931 ¹⁴/₃ 1932 80 kronor. Arrendatorn betalade skatterna.
1932 ¹⁴/₃ 1933 50 kronor. Arrendatorn betalade skatterna.
- IV. Laxfisket Mörrum nr 25 samt samtliga inköpta laxfisker (I + II + III här ovan) 1933 ¹⁴/₃ 1934 och 1934 ¹⁴/₃ 1935, vartdera året 1,000 kronor, varjämte arrendatorn hade att erlägga förberörda 2,000 kronor jämte skatter.

Sedan auktion hållits för fiskenas utarrendering efter den 14 mars 1935 och därvid visat sig, att högre anbud än 3,000 kronor för år + berörda 2,000 kronor — dock med skyldighet för kronan att gälda skatterna — ej kunde erhållas, beslöt styrelsen att ej utarrendera fiskena utan handhava desamma genom dåvarande fiskeriintendenten i Södra distriktet. Ehuru fångstredskap, båtar m. m. måste anskaffas, vilka sedan måste försäljas för avsevärt reducerade priser, lämnade fiskena ett netto av cirka 3,000 kronor. Sedan arrenderätten till fiskena under år 1935 utbudits å auktion, äro desamma nu utarrenderade för tiden 1936 $\frac{1}{3}$ 1941 mot årligt arrende av 9,000 kronor för åren 1936 $\frac{1}{3}$ 1940 samt 9,500 kronor för 1940 $\frac{1}{3}$ 1941. Härjämte skall arrendatorn årligen erlägga 2,000 kronor för övervakning m. m. Kronan betalar dock skatterna.

Såsom framgår av det anförda, ha arrendeavgifterna sjunkit oerhört snabbt efter fredningslinjens inflyttning år 1930. Även taxeringsvärdena ha — om ej i samma grad — sjunkit avsevärt. Sålunda sattes laxfisket Mörrum nr 25 vid 1928 års fastighetstaxering ett taxeringsvärde av 422,000 kronor, under det att 1933 och 1938 års taxeringsvärden utgöra 241,500 kronor. De inlösta fiskena taxerades 1928 till 344,200 kronor, 1933 till 237,300 kronor samt 1938 till 247,800 kronor. Styrelsen har anført besvär hos kammarrätten över 1938 års taxeringsvärde med yrkande om nedsättning av desamma till 150,000 kronor, men har utslag härå ej meddelats. För belysande av fiskenas nettoavkastning får styrelsen framhålla, att 1938 års krono- och kommunalskatter uppgingo till 3,372 kronor 72 öre.

Motionärerna framhålla, dels att allt laxfiske inom Lörby kladd—Sternö är förbjudet för fiskarbefolkningen och förbehållet en arrendator, och dels att fiskarbefolkningen i många fall fiskat innanför fredningslinjen, men att orsaken härtill i många fall varit att båtarna av vind och ström drivit innanför linjen. Vidare hava motionärerna ifrågasatt, huruvida icke fredningslinjen borde flyttas till ett område cirka 500 meter från Mörrumsåns mynning samt hemställt om en allsidig utredning av förhållandena rörande fisket i västra Blekinge.

Styrelsen får framhålla, att laxfiske innanför fredningslinjen i Pukaviksbukten är förbjudet och sålunda ej förbehållet någon arrendator. Denne arrenderar laxfisket endast i och omedelbart utanför Mörrumsån. Ostridigt torde vara att fiskarbefolkningen av misstag bedrivit laxfiske innanför fredningslinjen, men torde detta tidigare hava berott på att den där befintliga fyren ej varit fullt effektiv. En ny fyr med tillräcklig ljusstyrka har föregående år bekostats av kronan.

Av vad styrelsen här ovan anført framgår, att en mycket ingående utredning i de av motionärerna angivna hänseendena verkställets så sent som 1925, varför en ny sådan synes meningslös, då några nya omständigheter ej torde kunna hava tillkommit. Utredningen föreligger, och kan med stöd av denna givetvis nya förslag framläggas med hänsyn till de erfarenheter som vunnits av fredningslinjens inflyttning. Av den av styrelsen här ovan framlagda utredningen angående värdet av laxfisket i Mörrumsån före och efter fredningslinjens inflyttande framgår, att styrelsen hade rätt i sina förmodanden, att denna flyttning skulle högst menligt inverka på laxfisket i ån. Skulle nu denna linje ytterligare inflyttas, torde detta resultera i att laxfisket i Mörrumsån bleve i det närmaste värdelöst. Följderna av inflyttningen för den av staten i Mörrumsån bedrivna laxodlingsverksamheten undandraget sig styrelsens bedömande, men torde klarläggas av lantbruksstyrelsen.

Lantbruksstyrelsen anser sig i sitt yttrande ej böra förorda åtgärder i motionens syfte. Till stöd för sin uppfattning härutinnan har lantbruksstyrelsen anført i huvudsak följande.

Förhållandena rörande laxfisket i Mörrumsån och Pukaviksbukten ha rätt nyligen varit föremål för ingående utredningar, vilka bland annat resulterat i att ett betydande område i nämnda bukt blivit tillgängligt för drivgarnsfiske efter lax. Genom en ny inflyttning av fredningslinjen skulle väl ytterligare någon plats kunna beredas drivgarnsfisket. Det område, som genom en sådan åtgärd vunnas, skulle emellertid till följd av de talrika grund, som finnas i inre delen av Pukaviken, endast i ganska ringa utsträckning kunna utnyttjas av drivgarnsfisket och skulle därför för detta fiske bliva av relativt underordnad betydelse. Inom detta område skulle däremot lax kunna fångas i fasta redskap. Enligt av länsstyrelsen i Blekinge län fastställda bestämmelser till laxfiskets skyddande är emellertid nu — utom i vissa skattlagda eller s. k. hävdvunna laxfisken — fiske efter lax med förankrade nät helt förbjudet innanför linjen Sternö udde—Listers huvud. Tillåtelse för envar att använda dylik redskap inom ifrågavarande område skulle också säkerligen i hög grad menligt inverka på laxtillgången i Mörrumsån, och därmed också så småningom minska fångstmöjligheterna för dem, som fiska i Pukaviksbukten, i den mån dessa möjligheter äro beroende av tillgången på i Mörrumsån uppgående lax.

Laxfisket är av stor betydelse för en väsentlig del av fiskarebefolkningen i Blekinge. Detta fiske är emellertid mer ojämnt vad fångstutbytet beträffar än de flesta övriga fisken. Detta torde även framgå av nedanstående sammanställning efter den officiella statistiken över de blekingska fiskarens laxfångster under åren 1920—1939.

Av fiskare i Blekinge län under åren 1920—1939 fångad lax:

1920	73,608	kilogram	1930	36,545	kilogram
1921	77,860	»	1931	178,822	»
1922	46,600	»	1932	133,471	»
1923	40,029	»	1933	80,310	»
1924	39,233	»	1934	67,641	»
1925	21,688	»	1935	75,255	»
1926	45,825	»	1936	80,603	»
1927	24,548	»	1937	57,380	»
1928	62,470	»	1938	18,033	»
1929	24,473	»	1939	13,223	»

Som av denna sammanställning framgår, växlar fångstmängden mycket starkt och utgjorde till exempel år 1939 endast omkring 7 procent av fångstmängden under det ovanligt rikt givande året 1931. Ej blott fångstmängden växlar emellertid utan även fiskeplatserna. Sålunda fiskas vanligen endast en del av den av blekingefiskarena ilandförda laxen vid kusten av Blekinge. En större eller mindre del av den årliga fångsten erhålles ofta på mera välägsna fiskeplatser såsom vid Bornholm, Öland eller Gotland. En förutsättning för att drivgarnsfiske efter lax skall kunna bliva lönande är nämligen, förutom tillfredsställande tillgång på lax, att fiskarena hava möjlighet att följa laxen och alltså fånga den där den för tillfället är mest talrik. Hittills torde de blekingska laxfiskarens rörelsefrihet i detta hänseende icke blivit nämnvärt inskränkt till följd av krigsförhållandena. På de mest besökta laxfiskeplatserna torde nämligen risken för minor åtminstone ännu så länge vara förhållandevis obetydlig. Den starka nedgången i laxfiskets fångstutbyte under senare tid torde alltså icke bero på rådande krigsförhållanden utan till väsentlig del på minskad laxtillgång i Östersjön.

Av vad ovan framhållits torde framgå, att en ytterligare inflyttning av fredningslinjen i Pukaviksbukten knappast kan förväntas bliva av någon vä-

sentlig betydelse för laxfiskets upphjälpande i Blekinge, medan däremot risk förefinnes, att genom en sådan åtgärd Mörrumsåns laxbestånd komme att påverkas menligt.

Skulle de övriga bestämmelser till laxfiskets skydd, som för närvarande gälla beträffande nämnda bukt, i något avseende visa sig mindre lämpliga, torde det närmast ankomma på länsstyrelsen i Blekinge län att vidtaga erforderlig ändring däri.

Utskottet.

Såsom av det föregående framgår, har inom kammarkollegiet under åren 1916—1925 verkställts en vidlyftig utredning i det av motionärerna angivna hänseendet. Några omständigheter av beskaffenhet att inverka på fisket inom ifrågavarande område torde därefter icke ha inträffat. På grund härav anser sig utskottet icke kunna tillstyrka bifall till motionen.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att motionen II: 63 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 10 maj 1940.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Närvarande: se utlåtande nr 44.
